

1) Proces, směřující k rovnohodnotnému právnímu vzdělání se však po ruské invazi v době tzv. „normalizace“ centrálně-byrokratického modelu řízení společnosti, zřejmě rozcházel s nároky, které kladla mocenská centrála na kvalifikaci výkonných aparátů. Zákonem opatření Federálního shromáždění č. 107/1973 Sb. o zřízení Vysoké školy SNB se stalo výrazem jiných, resp. dalších hodnotových a obsahových nároků na pracovníky v rezortu ministerstva vnitra, než těch, které mohly být realizovány řádným globálním a univerzálním právnickým studiem. Vysoká škola SNB se stala oproti právnickým fakultám jakousi rezortní vysokou školou.

2) Nově zřízená Vysoká škola SNB se naproti tomu stala prostředkem ke zvýšení kvalifikace nikoli univerzálně-právní, ale rezortně-specifické. Vychovávala pracovníky k úkolům, vyplývajícím z poslání ministerstva vnitra. Česká advokátní komora při zkoumání odborných předpokladů stěžovatele zjistila z jeho diplomu, že získal na fakultě veřejné bezpečnosti kvalifikaci v oboru právně-bezpečnostním. Z vysvědčení o státní závěrečné zkoušce pak vyplynulo, že tato zkouška byla zaměřena kromě obecné teorie státu a práva na marxismus-leninismus, trestní právo a na kriminalistiku a veřejnou pořádkovou činnost VB, nikoli však na další právní obory, z nichž musel vykonat zkoušky student právní fakulty (zejména též obory občanského a hospodářského práva).

3) Vzhledem k tomu, že vyučované obory se kryly s výukou na právnických fakultách jen zčásti a že orientace a dimenze výuky, jakož i studijní požadavky byly vedeny cílovými představami, jež se také lišily od profílance univerzálních právníků, Ústavní soud nemůže než dospět k závěru, že navrhovatel jako absolvent fakulty veřejné bezpečnosti Vysoké školy SNB nejen formálně, ale ani materiálně-právně nevyhovuje nárokům stanoveným v § 3 odst. 1, písm. b) a § 30 písm. b) zákona ČNR č. 128/1990 Sb.

4) Od vzniku Vysoké školy SNB až do jejího zrušení byly zřízeny na této škole různé fakulty: fakulta veřejné bezpečnosti, fakulta státní bezpečnosti, fakulta ochrany státních hranic a fakulta vyšetřování. Žádná z nich nebyla právní fakultou, poskytující univerzální právní vzdělání ve všech oborech práva.

5) Mohlo by se namítnout, že ani na právnických fakultách nebylo předpokladem pro udělení titulu JUDr. složení dodatečné rigorózní zkoušky ze všech právních oborů, takže když např. v roce 1971 absolvoval student právní fakultu závěrečnou zkouškou směru justičního, nebyl např. zkoušen z práva hospodářského apod. Na rozdíl od absolventa Vysoké školy SNB však již předtím musel absolvovat právní studium ve všech jeho

oborech a vykonat všechny předepsané zkoušky, což lze chápat jako nezbytný předpoklad pro to, aby mohl vůbec přistoupit ke zkouškám doktorským. Právě tento předpoklad však u absolventů Vysoké školy SNB ve srovnatelné míře splněn není.

6) Argument o diskriminaci nelze uznat, protože ani materiálně-právně nelze dovodit shodnost cílů, obsahu a metod výuky, jakož i požadavků, kladejších na studenty Vysoké školy SNB a na studenty právnických fakult.

Rozhodnutí Ústavního soudu ČR [Pl.ÚS 7/95 ze dne 13. září 1995]

Z odůvodnění:

Dne 10. 9. 1994 podal navrhovatel, zastoupený dr. P. R. Ústavnímu soudu ústavní stížnost, směřující proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1, ze dne 19. 1. 1994, sp. zn. 12 C 519/93, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze, ze dne 9. 6. 1994, čj. 22 Co 223/94-21. Těmito rozsudky byla zamítnuta jeho žaloba proti České advokátní komoře, kterou se domáhal zapsání do seznamu advokátních koncipientů ČAK v Praze. Rozsudky obou soudů zamítly jeho žalobu a uznaly právem názor České advokátní komory, že dle § 3 odst. 1 písm. b) a dle § 30 písm. b) zákona ČNR č. 128/1990 Sb., o advokacii lze zapsat do seznamu advokátů, resp. advokátních koncipientů, pouze osoby, jež nezískaly vysokoškolské vzdělání jinde, než na právní fakultě vysoké školy se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice (nyní České, resp. Slovenské republice).

Protože navrhovatel je absolventem Vysoké školy Sboru národní bezpečnosti, který též složil rigorózní zkoušku na právní fakultě a má titul JUDr., má za to, že jde o diskriminaci, která má svůj základ ve výše uvedené formulaci § 3 a § 30 zákona ČNR č. 128/1990 Sb., o advokacii, požadující vysokoškolské vzdělání „na právní fakultě“. Navrhovatel uplatnil názor, že citované ustanovení zákona, vyjádřené slovy „na právní fakultě“, jsou protiústavní, již v odvolacím řízení. Městský soud však tehdy nedospěl k závěru, že zákon, jehož má být použito, je v rozporu s ústavním zákonem, a proto nepoužil ustanovení čl. 95 odst. 2 Ústavy, aby věc předložil k rozhodnutí Ústavnímu soudu.

Proto spojil navrhovatel svou ústavní stížnost ve smyslu § 74 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu s návrhem na zrušení tohoto ustanovení pro rozpor s čl. 3 a 4 Ústavy a čl. 1, čl. 3 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod. Jde o ustanovení, která prohlašují Listinu základních

práv a svobod za součást právního pořádku, stanoví, že základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci, upravují princip rovnosti v právech a zakazují diskriminaci. Protiústavnost spatřuje navrhovatel zejména též v porušení principu rovnosti ve smyslu čl. 4 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, podle něhož zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky. Uvádí případ osoby, která se stejným vzděláním jako on sám se mohla stát advokátem.

Svůj názor pak stěžovatel formuloval do návrhu na zrušení slov „na právnické fakultě“, a to jak v § 3 tak i v § 30 zákona ČNR č. 128/1990 Sb.

II.

Vzhledem k tomu přerušil senát Ústavního soudu na základě § 78 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu řízení o ústavní stížnosti JUDr. J. L. a návrh na zrušení právního předpisu postoupil plénu k rozhodnutí podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy.

Na výzvu soudce zpravodaje zaslal k návrhu JUDr. L. předseda Poslanecké sněmovny vyjádření Parlamentu České republiky. V tomto sdělení se uvádí, že zákon ČNR č. 128/1990 Sb. byl řádným způsobem schválen a vyhlášen a je také obsahově plně v souladu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod. Ustanovení zákona o advokacii, požadující vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě pro zápis

do seznamu advokátních koncipientů je jednoznačné a je přiměřené, že do seznamu advokátních koncipientů lze zapsat pouze absolventy právnických fakult, nikoli jiných vysokých škol, i když svým zaměřením zčásti, jak tomu bylo u Vysoké školy SNB, poskytovaly vzdělání obdobné, jako na právnické fakultě. Předseda Poslanecké sněmovny přitom poukazuje též na stanovisko Nejvyššího soudu z 18. 1. 1995 (sp. zn. Plsn/95), které neshledalo v rozhodnutí obou soudů žádné pochybení.

III.

Ústavní soud poté, co zjistil, že požadavek vzdělání na právnické fakultě pro činnost v advokacii je v zákoně ČNR č. 128/1990 Sb. jednoznačný a formálněprávně nenapadnutelný, zvážil, zda vzdělání na fakultě veřejné bezpečnosti Vysoké školy SNB je, či není také obsahově (tj. materiálněprávně) shodné se vzděláním na právnické fakultě a zda nejde o nerovné hodnocení rovného, neboť to by odporovalo myšlence materiálního právního státu.

Z hlediska stěžovatelem namítané paralely právnického vzdělání na právnických fakultách a na Vysoké škole SNB je třeba ozřejmit její genezi.

Již v průběhu 60. let sílily tendence ke zvýšení vzdělání pracovníků v rezortu ministerstva vnitra. Požadavek vyšší kvalifikace byl sice zprvu realizován různými kurzy právnických fakult pro pracovníky tohoto rezortu, ve druhé polovině

60. let však již i v rámci dálkového studia na právnické fakultě, svým rozsahem a svými požadavky již blízkého nárokům na posluchače řádného studia.

Tento proces, směřující k rovnodhodnotnému právnickému vzdělání se však po ruské invazi v době tzv. „normalizace“ centrálně-byrokratického modelu řízení společnosti, zřejmě rozcházel s nároky, které kladla mocenská centrála na kvalifikaci výkonných aparátů. Zákonné opatření Federálního shromáždění č. 107/1973 Sb. o zřízení Vysoké školy SNB se stalo výrazem jiných, resp. dalších hodnotových a obsahových nároků na pracovníky v rezortu ministerstva vnitra, než těch, které mohly být realizovány řádným globálním a univerzálním právnickým studiem. Vysoká škola SNB se stala oproti právnickým fakultám jakousi rezortní vysokou školou.

Její zřízení nebylo přitom chápáno jako náhrada právnické fakulty, protože kromě absolventů Vysoké školy SNB a těch, kteří z těch či oněch důvodů v rezortu ministerstva vnitra nepotřebovali vysokoškolské, anebo dokonce vůbec žádné vzdělání, přicházeli do tohoto rezortu i nadále též absolventi právnických fakult. Absolvování právnické fakulty zůstalo potřebným předpokladem pro taková pracovní místa v rezortu, jež svou povahou vyžadovala spíše univerzální právnické vzdělání (např. v civilněsprávním úseku).

Nově zřízená Vysoká škola SNB se naproti tomu stala prostředkem ke zvýšení kvalifikace nikoli univerzálně-právní, ale rezortně-specifické. Vychovávala pracovníky k úkolům, vyplývajícím z poslání ministerstva vnitra. Česká advokátní komora při zkoumání odborných předpokladů stěžovatele zjistila z jeho diplomu, že získal na fakultě veřejné bezpečnosti kvalifikaci v oboru právně-bezpečnostním. Z vysvědčení o státní závěrečné zkoušce pak vyplynulo, že tato zkouška byla zaměřena kromě obecné teorie státu a práva na marxismus-leninismus, trestní právo a na kriminalistiku a veřejnou pořádkovou činnost VB, nikoli však na další právní obory, z nichž musel vykonat zkoušky student právnické fakulty (zejména též obory občanského a hospodářského práva).

Vzhledem k tomu, že vyučované obory se kryly s výukou na právnických fakultách jen zčásti a že orientace a dimenze výuky, jakož i studijní požadavky byly vedeny cílovými představami, jež se také lišily od profilace univerzálních právníků, Ústavní soud nemůže než dospět k závěru, že navrhovatel jako absolvent fakulty veřejné bezpečnosti Vysoké školy SNB nejen formálně, ale ani materiálně-právně nevyhovuje nárokům stanoveným v § 3 odst. 1, písm. b) a § 30 písm. b) zákona ČNR č. 128/1990 Sb.

Ústavní soud se přitom opírá o obsahová zjištění, vyjádřená ve stanovisku Nejvyššího soudu, pod sp. zn. Plsn 1/95, v němž se uvádí

zejména, že od vzniku Vysoké školy SNB až do jejího zrušení byly zřízeny na této škole různé fakulty: fakulta veřejné bezpečnosti, fakulta státní bezpečnosti, fakulta ochrany státních hranic a fakulta vyšetřování. Žádná z nich nebyla právníckou fakultou, poskytující univerzální právní vzdělání ve všech oborech práva. Ze stanovených oborů na Vysoké škole SNB a z učebních plánů této školy je zřejmé, že sice poskytovala též určité vzdělání v některých odvětvích práva, ale její zaměření bylo odlišné od právnických fakult a odpovídalo specifickým požadavkům na výuku tehdejších příslušníků bývalého Sboru národní bezpečnosti.

Ani skutečnost, že navrhovatel později složil rigorózní zkoušku a získal titul doktora práv, nemůže nahradit právnícké vzdělání na právnícké fakultě, a to proto, že rigorózní zkouška se provádí pouze v určitém vybraném oboru a nemá univerzálně-právní povahu. Mohlo by se namítnout, že ani na právnických fakultách nebylo předpokladem pro udělení titulu JUDr. složení dodatečné rigorózní zkoušky ze všech právních oborů, takže když např. v roce 1971 absolvoval student právníckou fakultu závěrečnou zkouškou směru justičního, nebyl např. zkoušen z práva hospodářského apod. Na rozdíl od absolventa Vysoké školy SNB však již předtím musel absolvovat právnícké studium ve všech jeho oborech a vykonat všechny předepsané zkoušky, což lze chápat jako

nezbytný předpoklad pro to, aby mohl vůbec přistoupit ke zkouškám doktorským. Právě tento předpoklad však u absolventů Vysoké školy SNB ve srovnatelné míře splněn není.

Ze všech uvedených důvodů Ústavní soud neshledal porušení čl. 3 a 4 Ústavy, jež stanoví, že Listina základních práv a svobod je součástí ústavního pořádku České republiky a že základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci. Argument o diskriminaci nelze uznat, protože ani materiálněprávně nelze dovést shodnost cílů, obsahu a metod výuky, jakož i požadavků, kladených na studenty Vysoké školy SNB a na studenty právnických fakult. Na tom nic nemění ani jednotlivé případy, které navrhovatel uvedl během jednání. Předmětem tohoto rozhodnutí Ústavního soudu je totiž obecné zjištění, zda slova „na právnícké fakultě“ v zákoně o advokacii jsou či nejsou v souladu s ústavními zákony.

Zákonodárce v § 43 zákona ČNR č. 128/1990 Sb. stanovil, že advokáti, kteří ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona byli již členy krajských sdružení advokátů a Městského sdružení advokátů v Praze, se zapíší do seznamu advokátů bez žádosti. Ani tím však nebyl porušen princip rovnosti (čl. 1 a čl. 4 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), neboť jde o opatření přípustné v zájmu právní jistoty a stability již existujících právních vztahů, což odpovídá principům právního státu.

Návrh na zrušení slov „na právnícké fakultě“ v § 3 odst. 1 písm. b)

a v § 30 písm. b) zákona ČNR č. 128/1990 Sb. by kromě toho vytvořil stav, který by připouštěl jako předpoklad pro výkon advokacie pouze obecně „vysokoškolské vzdělání“, aniž by vůbec specifikoval právníckou povahu tohoto vzdělání.

Na základě uvedených úvah nemohl Ústavní soud, než dospět zá-

věru návrh na zrušení té části ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) § 30 písm. b) zákona ČNR č. 128/1990 Sb., o advokacii, jež je vyjádřena slovy: „na právnícké fakultě“, zamítnout.

zdroj: <http://nalus.usoud.cz>

Připravila: Mgr. Barbora Frantová

ROZHODČÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY, k.s.

GARANTUJEME:

neustranné
a kvalifikované
rozhodce

rychlou
a efektivní
spravedlnost

KONTAKTUJTE NÁS:

Rozhodčí soud České republiky, k.s.
IČ: 27606694,
110 00 Praha 1, Štěpánská 633/49
www.rozhodcisoud.net
podatelna@rozhodcisoud.net
tel./fax.: 224 241 319

